

Justis- og
beredskapsdepartementet
Avgis elektronisk

Dato: 01.11.2022
Deres ref.: 22/3650

Høringsvar – Tilleggsfordeler ved kredittopptak

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høring om regulering av tilleggsfordeler ved kredittopptak. Høringsfristen er 01.11.22.

Finans Norges hovedsynspunkter

- Dagens regulering av tilleggsfordeler bør videreføres.
- Lovforslaget vil innebære et dårligere tilbud til forbrukerne.
- Utredningen er mangelfullt utredet.
- Tiltaket er konkurransevridende og kan være i strid med Norges EØS-rettslige forpliktelser.
- Fordelen reiseforsikring bør beholdes hvis forslaget opprettholdes.

1. Dagens regulering bør videreføres

Det har de siste årene vært innført en rekke tiltak som skal sørge for at forbrukeren får anledning til å ta gode og veloverveide beslutninger om kredittopptak. Forskrift om markedsføring av kreditt, som ble innført i 2017, regulerer markedsføring av kreditt der det tilbys tilleggsfordeler. Utlånsforskriften fastsetter krav til bankens utlånspraksis og forskrift om gjeldsinformasjon gir oversikt over usikret gjeld. I den nye finansavtaleloven er det også tatt inn et forslag om et forbud mot koblingssalg som gjelder vilkår om kjøp av varer eller tjenester for å få kreditt.

Det bør ikke innføres en strengere regulering av tilleggsfordeler. Trenden viser at den usikrede gjelden synker. Det er, som også Finanstilsynet skriver i høringsnotatet, grunn til å anta at forskrift om markedsføring av kreditt, utlånsforskriften og gjeldsregistrene har bidratt til dette. Forskrift om markedsføring av kreditt har ikke virket lenge, slik at departementet bør se på de mer langsiktige effektene av forskriften før det iverksettes så vidt inngripende tiltak som foreslått. I tillegg styrkes forbrukervernet i den nye finansavtaleloven som trer i kraft fra 1.1.23. Forskrift om endringer i gjeldsinformasjonsforskriften og utlånsforskriften er/har vært nylig på høring, og endringer i regulering av tilleggsfordeler må ses i sammenheng med dette.

Finans Norge mener det er viktig å forhindre at flere personer får økonomiske problemer som følge av usikret gjeld. Tilgang til kreditt er i utgangspunktet et gode for forbrukeren. Kreditt kan samtidig gi utfordringer for enkeltpersoner som pådrar seg høyere gjeld enn hva de klarer å håndtere.

Det foreslåtte tiltaket vil imidlertid ikke være et effektivt og målrettet tiltak for å dempe forbruksgjelden for sårbare forbrukere. Vi er enige med Finanstilsynet som viser til at «[d]ette problemet kan ikke løses ved en regulering av tilleggsfordelene, men må følges opp gjennom krav til finansforetakenes rådgivning og kredittvurdering av kundene»¹. Etter Finans Norges oppfatning bør det derfor ikke innføres en inngripende og konkurransevridende reguleringer på det nåværende tidspunkt. Vi mener et utvidet gjeldsregister og ny finansavtalelov gir bedre verktøy for å sikre sårbare forbrukere.

Etter Finans Norges vurdering er det samme utgangspunktet lagt til grunn i Finansmarkedsmeldingen av 2021. I omtalen av tilleggsfordeler står det blant annet at dersom det skal gjøres endringer i reguleringen av tilleggsfordeler ved kredittopptak, bør det vurderes andre, mer målrettede tiltak som f.eks. fordeler med begrenset varighet som legger til rette for veloverveide kjøp.²

2. Lovforslaget vil innebære et dårligere tilbud til forbrukerne

Mange av de typiske fordelene som er knyttet til kredittkort, kan bortfalle som følge av forslaget. Det gjelder blant annet reiseforsikring, som er den vanligste tilleggsfordelen for kredittkort. Det er nærliggende å anta at mange forbrukere fortsatt vil velge å betale sin ferie med kredittkort ettersom forbruker da har et bedre forbrukervern. Dersom forbrukeren ikke mottar god informasjon om at blant annet reiseforsikring ikke er inkludert, vil forbrukere risikere å stå uten reiseforsikring. Unge og andre som ikke har andre forsikringer, vil også risikere å måtte betale mer for en separat reiseforsikring dersom denne ikke lenger er inkludert i kredittkortet. Slik at forbrukervernet kan bli svekket av forslaget.

Vernet forbrukeren har etter finansavtaleloven § 54b, vil også kunne svekkes av lovforslaget dersom flere velger å bort muligheten for å benytte kredittkort ved f.eks. netthandel. Bestemmelsen gir forbrukeren et krav mot kredittgiver ved kredittkortkjøp av varer og tjenester. Særlig verdifullt for kunden, er det at kredittgiver har samme ansvar for selger. I mange situasjoner vil det være fornuftig å benytte kredittkort som betalingsmiddel, hvilket også er i tråd med anbefalingene fra Forbrukerrådet for trygg netthandel, reisebestillinger osv.³

---

¹ Se side 20 i Høringsnotatet

² Se side 9 og 10 i Finansmarkedsmeldingen -

<https://www.regjeringen.no/contentassets/01932e015f9d4a7792e19fab6ca901b9/no/pdfs/stm202020210031000dddpdfs.pdf>

³ Se Forbrukerrådets nettsider: [Svindel : Forbrukerrådet \(forbrukerradet.no\)](https://www.forbrukerradet.no/Svindel)

Lovforslaget kan dermed legge press på finansavtaleloven § 54b og medføre at det oppstår flere tvister om rettighetene forbrukeren har etter bestemmelsen.

Uten tilleggsfordeler er det lite som vil skille aktørene fra hverandre og som kan resultere i et dårligere tilbud til forbrukerne. Uten tilleggsfordeler vil aktørene bare konkurrere på rentebetingelser, og utgangspunktet for kunden er at de ikke skal betale rente på kredittopptaket. Slik at konkurransen vil ha begrenset med verdi for aktørene, og ikke komme forbrukerne til gode.

3. Forslaget er mangelfullt utredet

Finans Norge mener et slikt inngripende tiltak må utredes grundigere og i dialog med næringen. Kravene som stilles til utredninger i utredningsinstruksen, står ikke i forhold til de omfattende virkningene tiltaket vil ha for berørte aktører.

Finanstilsynet gjorde i forkant av høringsnotatet undersøkelser blant norske banker som gjaldt tilleggsfordeler. Finans Norge mener at resultatene av undersøkelsen burde være en del av høringsgrunnlaget, og at undersøkelsene burde kunne avdekke om mislighold eller kredittkortbruken er høyere på kort som er knyttet til tilleggsfordeler. Utgangspunktet for lovforslaget bør være at dette er funnet dokumentert.

Finans Norge kan imidlertid ikke se at det er dokumentert at tilleggsfordeler ved kredittopptak fører til at enkelte forbrukere havner i økonomisk uføre og har høy gjeld. Finanstilsynet viser til utlånsvolum og mishold i høringsnotatet kapittel 3, uten at det er dokumentert en årsakssammenheng mellom tilleggsfordeler ved kredittopptak og mislighold som kan begrunne et slik inngripende tiltak. Tvert imot er det mange med god økonomisk oversikt som benytter seg av tilleggsfordelene. Dette underbygges av det som også fremgår av høringsnotatet; at mislighold knyttet til kredittkort er lavere enn misligholdet knyttet til andre forbrukslån.

Finans Norge mener Finanstilsynet ikke i tilstrekkelig grad har sett på hvilke andre tiltak som er relevante for å løse problemet Finanstilsynet har skissert i høringsnotatet. Finanstilsynet har gjennomgått tilleggsfordeler, men har ikke i tilstrekkelig grad vurdert alternative løsninger for å få ned kredittkortgjelden i tråd med hva som var intensjonen i Finansmarkedsmeldingen fra 2021.

Forbruksgjelden har gått ned etter innføringen av utlånsforskriften og etableringen av gjeldsregistrene, som vist ovenfor. Denne reguleringen, som retter seg direkte mot kredittvurderingen, gjør at regulering av markedsføringen vil være mindre aktuelt enn tidligere. Selv om en forbruker skulle være tilbøyelig til å søke om et nytt kredittkort fordi det er knyttet tilleggsfordeler til det, vil vedkommende likevel ikke få innvilget søknaden sin dersom han eller hun ikke finner kredittverdig.

Ettersom tiltaket i praksis vil innebære et forbud, og dermed et svært inngripende tiltak, mener Finans Norge at forholdsmessighetsvurderingen i henhold til EØS-retten ikke er tilstrekkelig vurdert i saken, se pkt. 4.

Finanstilsynet problematiserer heller ikke hva det faktisk vil innebære for nisjebankene å koble seg til en debetløsning som nevnt i høringsnotatet, pkt. 7.

Utover dette er Finans Norge enig med og slutter seg til Regelrådets høringsuttalelse av 16. september 2022, hvor det konkluderes med at forslaget ikke er tilstrekkelig utredet.

4. Konkurransesituasjonen og Norges EØS-rettslige forpliktelser

Slik lovforslaget er skissert, er det et påbud om å tilby tilleggsfordeler knyttet til kredittopptak, også til debetløsninger. I praksis vil lovforslaget innebære et rent forbud for finansforetak uten banktillatelse (kredittforetak, finansieringsforetak, mv.), som i dag ikke har lov til å tilby innskuddsløsninger med tilknyttede debetbetalinger, mot å fortsatt kunne tilby konkurransedyktige kredittkort – i tråd med eksisterende tillatelser og i konkurranse med tilleggsfordeler som lovlig kan tilbys av «banker».

Dette forsterkes ved at det stilles en rekke tekniske, kommersielle og regulatoriske krav for å tilby debetløsninger. En debetløsning vil forutsette at virksomheten har en innskuddskonto. Det vil innebære en forskjellsbehandling av banker som har debetløsninger i dag og aktører som vil ha utfordringer med å etablere debetløsninger. For mange aktører vil det ikke være lønnsomt å tilby fordeler dersom de ikke får reklame eller merkevarebygging som skapes gjennom slike fordeler. For virksomheter som har debetløsninger på plass, vil ikke det påvirke deres virksomhet i like stor grad.

Forslaget er konkurransevridende og favoriserer aktører som har debetløsninger på plass i dag. EU har gjennom blant annet PSD2 og øvrige direktiver vært opptatt av å øke konkurransen på betalingstjenester. Lovforslaget vil ha motsatt effekt. Aktører som ikke har debetløsninger og konsesjon, kan ikke drive sin virksomhet dersom de ikke oppretter en debetløsning. Forslaget innebærer at aktører må lage en løsning som kunden ikke etterspør da de fleste kunder allerede har egen bankforbindelse med innskuddskonto og ikke har behov for enda en slik konto.

Norge vil stiller seg i en særposisjon i Norden om forslaget iverksettes. Det er ingen andre land som vil ha tilsvarende regulering av tilleggsfordeler ved kredittopptak dersom forslaget vedtas. Tiltaket må anses å være en restriksjon etter EØS-retten fordi den legger begrensninger på hvordan utenlandske aktører kan utøve sin virksomhet i et land. For at tiltaket ikke skal anses å være i strid med Norges EØS-rettslige forpliktelser, må tiltaket ha et lovlig formål som er egnet til å nå formålet, og forslaget må være forholdsmessig. Det vil si at tiltaket ikke må gå lengre enn hva som er nødvendig for å nå formålet. I tillegg finnes det alternative tiltak som er langt mer effektive til å oppnå formålet, jf. ovenfor i pkt. 1.

Finans Norge er enig i at forbrukervern er et legitimt formål, men støtter ikke vurderingen av at tiltaket er forholdsmessig. Det er ikke reflektert i Finanstilsynets vurdering at forslaget i praksis vil innebære et forbud og dermed et svært inngripende tiltak. Tiltaket kan heller ikke anses å være et effektivt tiltak for å beskytte sårbare forbrukere og går langt utover hva som er nødvendig for å nå formålet.

Reglene vil i praksis ikke være like for norske og utenlandske foretak slik som Finanstilsynet viser til i høringsnotatet. Selv om forslaget er nøytralt formulert for norske og utenlandske aktører, vil forslaget gi større virkning for utenlandske aktører og dermed ha en indirekte diskriminerende effekt. Dette er heller ikke problematisert i høringsnotatet.

Finans Norge reiser også spørsmål om tiltaket kan være i strid med PSD2 artikkel 18 nr. 4 som gir betalingsinstitusjoner rett til å tilby kreditt i forbindelse med betalingsmidler på visse vilkår. Tiltaket vil begrense enkelte aktørers mulighet til å yte kreditt. Det samme gjelder betalingsinstitusjoners rett til å drive betalingssystem, jf. artikkel 18 nr. 1 b.

5. Reiseforsikring bør unntas fra reguleringen av tilleggsfordeler ved kredittopptak

Dersom forslaget blir vedtatt, bør departementet vurdere å regulere tilleggsfordeler på samme måte som i Norden. Reiseforsikring er den vanligste tilleggsfordelen og bør unntas fra definisjonen «tilleggsfordel».

Reiseforsikring kan ikke sies å være en driver og motivasjon for bruk av kredittkort sammenlignet med øvrige tilleggsfordeler. Reiseforsikring tilknyttet kredittkort kommer kun til anvendelse når det inntreffer konkrete hendelser som faller innenfor forsikringens dekningsomfang. En kunde som kjøper reise og/eller opphold med kredittkort vil ha en forsikringsdekning dersom noe uforutsett skulle inntreffe før avreise (avbestillingsdekning) eller på reisen (sykdom, ulykke, tingsskader på reisegods eller ekstra kostnader som følge av forsinkelse). Kundens motivasjon for kjøp av reiser/opphold med kredittkort må derfor i begrenset grad kunne tilskrives at det er knyttet en reiseforsikring til kredittkortet, sammenlignet med de øvrige tilleggsfordelene som vurderes i høringsnotatet.

Reiseforsikring kan ikke sies å gi kredittkortselskapene en konkurransefordel i markedet i dag. De fleste kredittkort i markedet i dag har en tilknyttet reiseforsikring. Dette fremkommer også av kartleggingen som er foretatt av Finanstilsynet. Reiseforsikring tilknyttet kredittkort kan derfor ikke sies å gi kredittkortselskapene en konkurransefordel i markedet, eller fungere som et markedsføringstiltak for det enkelte kredittforetak.

Kundene settes i stand til å vurdere tilleggsfordelen og den er ikke knyttet til rabatt, bonus eller cashback. Et forsikringsforetak beregner premie ut ifra den risiko selskapet overtar, og forsikringsforetaket utsteder dokumenter som gjør at kunden kan vurdere innhold og omfang av tilleggsfordelen. Kunden vil kunne sammenligne produktet som er knyttet til kredittkortet med andre kredittkorttilbyderes reiseforsikring og øvrige reiseforsikringsprodukter i markedet.

Forsikringsforetaket finansierer ikke kostnaden knyttet til reiseforsikringen, noe som skiller tilleggfordelen fra brukerstedfinansierte fordeler. Forsikringsforetaket vil sammenlignet med brukersteder ikke finansiere kostnaden/premien for den kollektive reiseforsikring. Premie beregnes ut ifra den risiko selskapet overtar og et høyere antall transaksjoner med kredittkort vil ikke være fordelaktig for forsikringsforetaket. Dette skiller reiseforsikringen fra fordeler finansiert av brukersteder.

Bortfall av tilleggfordelen kan medføre at kredittkortkundene selv må bære økonomiske tap som tidligere ble dekket av reiseforsikringen tilknyttet kredittkort. Innføres et krav om at reiseforsikringen også må knyttes til debetkort vil det kunne føre til en vesentlig økning i kostnadene for forsikringstaker som følge av utvidede og nye kollektive reiseforsikringsavtaler. Blir kostnaden for stor, vil det kunne medføre at reiseforsikringsdekningen bortfaller, og kunder som tidligere har fått dekket sitt økonomiske tap som følge av skader før eller på reise vil kunne bli påført et økonomisk tap de selv må dekke.

Avslutningsvis bemerker Finans Norge at det er behov for romslige og langvarige overgangsregler eller utsatt ikrafttredelse dersom forslaget blir vedtatt. Vi understreker at berørte aktører har behov for tid for å ha mulighet til å tilpasse seg de eventuelle endringene. Det vil være en omfattende prosess å søke om konsesjon og legge om forretningsmodellen.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Nils Henrik Heen
Juridisk direktør

Martha Drønen Madsen
advokat/juridisk seniorrådgiver